

Рецензія на навчальний посібник А. О. Протопопова, В. М. Лазька, І. І. Січака “Рак прямої кишки”. – Луцьк : Волинські старожитності, 2014. – 198 с.

Critique for the A. O. Protopopov, V. M. Lazko, I. I. Sichak manual “Rectal cancer”. – Lutsk : Volynski Starozhytnosti, 2014. – 198 p.

Рак прямої кишки (РПК) – одне з найпоширеніших онкологічних захворювань людини. За даними Національного канцер-реєстру, за останні 10 років захворюваність на РПК в Україні зросла майже на 18 % і в кінці 2012 року становила 19,7 випадку на 100 тис. населення. Водночас, незважаючи на те, що РПК належить до візуальних форм, занедбані випадки діагностуються у кожного третього хворого і лише у 10–20 % осіб виявляються пухлини на ранніх стадіях розвитку, обмежені слизовою оболонкою і м'язовим шаром. Звідси незадовільні результати лікування: п'ятирічний термін виживання хворих не перевищує 25–50 %.

Слід зазначити, що проблемі РПК присвячена велика кількість наукової і навчальної літератури. Наукові здобутки щорічно поповнюються принципово новими даними, що стосуються механізмів виникнення і розвитку хвороби, методів профілактики, діагностики і лікування.

У рецензованому навчальному посібнику А. О. Протопопова, В. М. Лазька, І. І. Січака “Рак прямої кишки” подано найновішу інформацію про епідеміологію, класифікацію, клініку, діагностику та методи лікування РПК. Особливу увагу приділено передраковим станам, методам первинної і вторинної профілактики цієї патології.

Як пріоритетну автори виділили ключову проблему – ранню діагностику РПК. У посібнику наведено алгоритм обстеження хворих, який включає фізикальні (пальцеве обстеження прямої кишки), ендоскопічні, рентгенологічні, ультразвукові, морфологічні і лабораторні методи.

Наголошується, що єдиним способом збільшити виявлення ранніх форм РПК є скринінг, який включає визначення прихованої крові в калі і колоноскопію. Світовий досвід показав, що впровадження національних скринінгових програм колоректального раку дозволило у 40 % хворих виявити РПК у ранній стадії, а загальний показник п'ятирічного виживання зріс до 65,5 %. Скринінг також сприяв зменшенню смертності від РПК на 15–33 %.

Значна частина посібника присвячена хірургічному лікуванню РПК. Як справедливо зазначається, він залишається основним методом, який дозволяє досягти стійкого вилікування хворих. В останні два десятиліття цей метод зазнав фундаментальних змін, зокрема в операційній техніці. Запровадження тотальної мезоректумектомії як золотого стандарту в хірургічному лікуванні РПК дозволило зменшити кількість місцевих рецидивів (менше 10 %) і підвищити показники п'ятирічного виживання хворих до 70–80 %. Використання циркулярних механічних апаратів для зшивання тканин (степлерів) дозволило суттєво збільшити кількість низьких і наднизьких передніх резекцій прямої кишки, що надзвичайно важливо в реабілітації хворих.

Належну увагу приділено авторами навчального посібника застосуванню комбінованого лікування РПК, зокрема сучасних методик хіміопроменевої терапії в неoad'ювантному режимі, що дало змогу провести радикальне хірургічне лікування у хворих на первинно неоперабельні форми раку. Це стосується і хворих на РПК з метастазами в печінку.

Надзвичайно цікаво подані відомості, що стосуються ускладнень при хірургічних втручаннях з приводу РПК, функціональних порушень при низьких передніх резекціях прямої кишки, особливостей хірургічного лікування хворих з наданальною локалізацією раку та лікування ускладнених форм РПК.

Цінними з практичної точки зору є наведені в додатку схеми і стандарти діагностики та лікування хворих на РПК, затверджені Міністерством охорони здоров'я України.

Навчальний посібник А. О. Протопопова, В. М. Лазька, І. І. Січака “Рак прямої кишки” написаний на високому теоретичному рівні, узагальнює сучасні досягнення у профілактиці, діагностиці й лікуванні РПК, акцентує увагу на проблемних питаннях і способах їх вирішення, добре ілюстрований. Особливо цінною є його практична клінічна спрямованість, а тому й розрахований на онкологів-хірургів, хірургів загального профілю, лікарів-інтернів.

Проф. В. І. Дрижак (Тернопіль)

Отримано 01.07.14